

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku**

Gdańsk, dnia 27 października 2009 r.

Pan

Stanisław Czechura

Pomorski Wojewódzki Inspektor

Ochrony Środowiska

LGD -410-27-01/2009
P/09/108

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie *art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.)*, zwanej dalej „*ustawą o NIK*”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku przeprowadziła kontrolę w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Gdańsku (dalej „Inspektorat”).

Przedmiotem kontroli było zapobieganie poważnym awariom zagrażającym środowisku w latach 2006-2009 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 1 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie *art. 60 ustawy o NIK*, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Inspektoratu w zbadanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Powyższa ocena wynika z niżej opisanych ustaleń:

1. Inspektorat, zgodnie z *art. 29 pkt 4 ustawy o IOŚ¹*, prowadził rejestr zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii. Z danych zawartych w tym rejestrze wynika, że liczba działających na terenie województwa pomorskiego zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii (dalej – odpowiednio – „ZZR” i ZDR”)

¹ Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287 ze zm.).

zmniejszyła się z 14 ZZR i 14 ZDR na koniec 2006 r. do 11 ZZR i 11 ZDR na koniec I półrocza 2009 r.

Inspektorat realizował wynikające z pisma Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (dalej: „GIOŚ”) z 26 stycznia 2005 r. obowiązki: bieżącej aktualizacji danych w rejestrze oraz przekazywania do GIOŚ danych z rejestru przynajmniej raz na początku kwartału. Stwierdzono jednak, że dane wynikające z 4 przeprowadzonych przez Inspektorat kontroli wprowadzono do rejestru po upływie od 20 do 35 dni od daty podpisania protokołów. Ponadto w 4 kwartałach nie przekazano pełnych baz danych, a część baz danych w 5 kwartałach przekazano do GIOŚ po upływie miesiąca od rozpoczęcia kwartału, co wynikało m.in. z problemów związanych z częstą modyfikacją przez GIOŚ programów informatycznych służących do prowadzenia rejestru.

2. W prowadzonym przez Inspektorat rejestrze, „Ekoawarie” ewidencjonowano zdarzenia o znamionach poważnej awarii w rozumieniu *art. 3 pkt 23 Prawa ochrony środowiska*². W badanym okresie na terenie województwa pomorskiego wystąpiło 39 takich zdarzeń (w tym 13 o znamionach poważnej awarii przemysłowej). Żadne z nich nie spełniało kryteriów określonych w § 2 *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska*³.

W ramach nadzoru nad usuwaniem skutków 3 poważnych awarii, które miały miejsce na terenie ZDR (awarie na terenie ZZR nie wystąpiły) przeprowadzono czynności kontrole w zakładach, w następstwie których wydawano zarządzenia pokontrolne, a ich realizację sprawdzano w trakcie kolejnych kontroli w zakładzie. Stwierdzono jednak, że Inspektorat, z przyczyn opisanych w punkcie 1, nie wywiązał się w pełni z wynikającego z pisma GIOŚ z 26 stycznia 2005 r. obowiązku przekazywania do GIOŚ danych z rejestru przynajmniej raz na początku kwartału (w 3 kwartałach danych nie przekazano, a w 4 kwartałach dane przekazano do GIOŚ po upływie miesiąca od rozpoczęcia kwartału).

3. Realizując obowiązki wynikające z przepisów:
 - *art. 29 pkt 2 ustawy o IOŚ*, Inspektorat przeprowadził 7 szkoleń dla organów administracji oraz podmiotów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w trakcie których przeszkolono łącznie 225 osób,

² Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz.150 ze zm.).

³ Dz. U. z 2003 r., Nr 5, poz. 58.

– *art. 30 ustawy o IOŚ*, Inspektorat m.in. uczestniczył z jednostkami Państwowej Straży Pożarnej (dalej: „PSP”) w 5 akcjach zwalczania poważnych awarii oraz sprawował nadzór nad usuwaniem ich skutków. Inspektorat uczestniczył ponadto m.in. w 9 spotkaniach z przedstawicielami PSP, dotyczących poważnych awarii oraz 2 ćwiczeniach realizacji zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych, przeprowadzonych w ZDR.

4. Inspektorat zrealizował wynikający z *art. 31 ust. 1 ustawy o IOŚ* obowiązek przeprowadzenia kontroli ZDR co najmniej raz w roku, a kontroli ZZR co najmniej raz na 2 lata. W wyniku przeprowadzenia 71 takich okresowych kontroli m.in. wydano 14 zarządzeń pokontrolnych, a następnie podejmowano działania w celu realizacji przez kierowników zakładów obowiązku określonego w *art. 12 ust. 2 ustawy o IOŚ*, tj. poinformowania wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o zakresie podjętych i zrealizowanych działań służących wyeliminowaniu wskazanych naruszeń.

Stwierdzono jednak m.in., że w 5 przypadkach okresową kontrolą nie objęto wywiązania się przez zakłady wobec Inspektoratu z wynikającego z *art. 263 Prawa ochrony środowiska* obowiązku dostarczenia aktualizacji wykazu zawierającego dane o rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznych znajdujących się na jego terenie według stanu na dzień 31 grudnia, w terminie do końca stycznia roku następnego – pomimo, że kontrole rozpoczęto po bezskutecznym upływie tego terminu.

5. Inspektorat podejmował działania w celu wyegzekwowania od prowadzących ZDR i ZZR realizacji obowiązków wobec wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, wynikających z *art. art. 250, 251, 254, 257 i 263 Prawa ochrony środowiska*. Działania te nie były jednak w pełni skuteczne (nie wyegzekwowano przekazania przez zakłady m.in.: 1 zgłoszenia zakładu, 1 programu zapobiegania awariom oraz 2 aktualizacji wykazów zawierających dane o rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznych znajdujących na na terenie zakładu).

Działania takich nie podejmowano natomiast w celu wyegzekwowania od prowadzących ZDR obowiązku zawiadomienia wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o przeprowadzonej analizie wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego i o jej rezultatach, wynikającego z *art. 261 ust. 4 Prawa ochrony środowiska* (obowiązku tego nie zrealizowało 11 ZDR). Wprawdzie z Pana wyjaśnień wynikało, że Inspektorat nie miał możliwości ustalenia, kiedy taka analiza powinna być przeprowadzona (z powodu braku obowiązku przekazywania zatwierdzonego planu do Inspektoratu), jednak w trakcie kontroli uzgodniono z przedstawicielem Komendy Wojewódzkiej PSP, że organ ten będzie przekazywał do Inspektoratu informacje umożliwiające określenie terminu, w którym ww. obowiązek powinien być przez ZDR wykonany.

6. W Inspektoracie wydano, odpowiadając na wnioski PSP, złożone w sprawach o zatwierdzenie zmienionych przez ZDR raportów o bezpieczeństwie, 22 opinie, dotyczące takich raportów. Stwierdzono jednak, że:
- 13 z ww. opinii wydano w formie pism, niespełniających wymogów postanowienia, określonych w przepisach *art. 124 KPA*⁴. Naruszono w ten sposób *art. 106 §5 KPA*, zgodnie z którym dla zajęcia stanowiska przez inny organ wymagana jest forma postanowienia,
 - 8 z ww. opinii (w tym 5 wydanych w formie pism opisanych wyżej) wydano po upływie terminu określonego w *art. 106 § 3 KPA*.
- Przyczynami ww. nieprawidłowości były niewłaściwa interpretacja stanowiska Ministerstwa Środowiska w sprawie obowiązku opiniowania raportu o bezpieczeństwie w ZDR, zawartego w piśmie z 20 października 2003 r. oraz wskazane przez Pana ograniczenia kadrowe.
7. Pracownicy Inspektoratu zajmujący się w badanym okresie realizacją zadań z zakresu ochrony środowiska przed poważnymi awariami (2 według stanu na 30 czerwca 2009 r.) posiadali odpowiednie kwalifikacje zawodowe, a dodatkowo każdy z nich uczestniczył przynajmniej w jednym szkoleniu z zakresu zapobiegania poważnym awariom.
8. W Inspektoracie w ramach systemu kontroli wewnętrznej nie przeprowadzono żadnych czynności kontrolnych, obejmujących zagadnienia zapobiegania poważnym awariom. W ocenie NIK przyjęty w tym zakresie system kontroli funkcjonalnej nie był w pełni skuteczny, co potwierdzają nieprawidłowości opisane w punktach 4, 5 i 6 wystąpienia.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) doprowadzenie do wydawania opinii w sprawie raportów o bezpieczeństwie w terminie i formie określonej przepisami KPA,
- 2) podjęcie działań w celu wzmocnienia systemu kontroli wewnętrznej w zakresie realizacji zadań Inspektoratu związanych z zapobieganiem poważnym awariom.

Zgodnie z treścią *art. 61 ust. 1 ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku, na podstawie *art. 62 ust. 1 ustawy o NIK* oczekuje przedstawienia, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia

pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z *art. 62 ust. 2 ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁴ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.).